

Valtakunnallinen tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO

Toimintasuunnitelma 2019

TAKO-verkoston toiminta-ajatus

Ammatillisten museoiden valtakunnallinen tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO on museokentän yhteistä toimintaa, jota opetus- ja kulttuuriministeriö, Museovirasto ja Suomen kansallismuseo sekä Suomen museoliitto tukevat. TAKO on ollut osa Museoviraston ja Suomen kansallismuseon toimintaa vuoden 2013 alusta lähtien.

TAKO-toiminta perustuu verkostoon kuuluvien museoiden muodostamien poolien toimintaan. Seitsemän temaattista poolia toteuttavat valtakunnallisia nykydokumentointihankkeita ja jatkokehittävät tallennustyönjakoa. TAKO-verkosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisissa seminaareissa, jotka järjestetään keväällä ja syksyllä.

TAKO:n toiminta-ajatus:

Ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmaverkosto TAKO kehittää ja ylläpitää valtakunnallista tallennustyönjakoa. Verkostossa mukana olevien museoiden yhteisesti tunnistetut ja jaetut tallennusvastuut mahdollistavat kokoelmien monipuolisen käytön ja liikkuvuuden sekä saavutettavuuden ja kokoelmien merkitysten avaamisen. Verkoston suunnitelmallinen kehittämistyö tukee museokokoelmien käyttöä yhteisöllisesti yhteiskunnan voimavarana. TAKO-verkosto kehittää museoiden kokoelmatuntemusta ja tukee niiden roolia kulttuuriperinnön tuntijana ja välittäjänä. Verkosto edistää monipuolista kokoelmayhteistyötä ja osallistuu ajankohtaiseen keskusteluun. TAKO-verkosto tarjoaa foorumin kokoelmatyön uusille avauksille, yhteistyölle ja asiantuntijuuden jakamiselle.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2019

TAKO-verkoston strategiset tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat vuoden 2018 kevätseminaarissa hyväksytyyn strategiaan.

Tallennustyönjaon kehittäminen

- Valtakunnallisen tallennustyönjaon raportoinnin visualisointityökalun kehittäminen.

TAKO ottaa vuonna 2019 käyttöön visualisointityökalun, jonka avulla on mahdollista tarkastella museoiden vuosittain raportoimaa kartuntaa, tallennusteemojen karttuvia osa-alueita ja niiden sisältöjä visuaalisessa muodossa. Työkalun toteuttaa Vividin Oy yhteistyössä TAKO:n ja Museoviraston kanssa, ja se sijoitetaan TAKO:n verkkosivuille Museoviraston palvelimelle. Työkalu valmistuu keväällä 2019, ja vuoden 2018 tallennustehtävien raportointi tehdään uutta työkalua hyödyntäen.

- Visualisointityökalun laajentaminen Kokoelmakartta-palveluksi

Verkosto kehittää vuonna 2019 visualisointityökalun pohjalta museokentälle ja yleisölle suunnatun valtakunnallisen Kokoelmakartta-palvelun, johon museot voivat lisätä tietoa myös olemassa olevista osakokoelmistaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt verkostolle 20 000 euron avustuksen palvelun toteuttamiseen.

Palvelun avulla on mahdollista ensimmäistä kertaa tarkastella museokokoelmien sisältöä ja painopisteitä yhdellä silmäyksellä esimerkiksi alueellisesti, tiettyjen aihealueiden, museotyyppien, asiasanojen tai museoiden mukaan. Tiedot yksittäisistä objekteista julkaistaan Finnassa, johon luodaan linkitykset ja rajapinta Kokoelmakartta-palvelusta. Tavoitteena on julkistaa palvelu museoiden käyttöön syysseminaarissa 2019.

Nykydokumentointi ja tämän päivän tallentaminen

- Poolitoiminnan tukeminen

Verkoston seitsemän temaattista poolia kokoontuvat vuoden aikana vähintään kaksi kertaa. TAKO-verkosto korvaa museoiden henkilökunnan matkakulut poolikokouksiin periaatteella kaksi matkaa / museo / pooli tai 4. poolin alatyöryhmä / vuosi.

Ks. Poolien toiminta ja nykydokumentointi

- Nykydokumentointiteko-palkinnon perustaminen

TAKO-verkosto lanseeraa vuonna 2019 nykydokumentointiteko -palkinnon, joka on jatkossa tarkoitus jakaa joka toinen vuosi. Palkinnon tavoitteena on kannustaa museoita nykydokumentointiin ja sen menetelmien kehittämiseen sekä lisätä nykydokumentoinnin ja kokoelmatyön näkyvyyttä. Palkinnon voi saada museo tai museon kanssa yhteistyötä tehnyt taho, tai nämä tahot yhdessä tai ryhminä. Palkinnon valintaprosessi ja kriteerit muotoillaan ohjausryhmässä kevään 2019 aikana. Palkinto jaetaan ensimmäistä kertaa syysseminaarissa 2019.

Verkoston toiminnan vertaiskehittäminen ja arviointi

- TAKO-verkoston ulkoinen arviointi

Verkosto on aloittanut ensimmäisen ulkoisen arvioinnin suunnittelun loppukesällä 2018, ja arviointiraportti valmistuu syksyllä 2019. Arvioinnilla varmistetaan, että verkoston toiminta kehittyy, pysyy laadukkaana ja vastaa verkoston museoiden tarpeisiin.

Arviointityöryhmän puheenjohtajana toimii Maija Ekosaari. Ryhmään kuuluvat ulkopuolisina asiantuntijoina FM Carina Jaatinen ja FT Katriina Siivonen sekä TAKO-ohjausryhmän edustajina verkoston varapuheenjohtaja (13.2.2019 asti) Elina Kallio (Helsingin kaupunginmuseo) ja puheenjohtaja Johanna Jakomaa (Satakunnan Museo).

Ensimmäisen arvioinnin yhteydessä luodaan verkostolle kustannustehokas ja verkoston museoita osallistava arviointimalli, jota hyödynnetään tulevissa arvioinneissa. Arviointiprosessin myötä verkosto saa käyttöönsä työkalun, jolla sen toimintaa arvioidaan säännöllisesti ja kehitetään museokentän tarpeita vastaavaksi yhteistyössä koko verkoston kanssa.

Valtakunnallinen tallennustyönjako

TAKO-verkoston tavoitteena on saada kaikki museoammatillisesti hoidetut kulttuurihistorialliset museot liittymään tallennustyönjakoon. Vuoden 2018 lopussa tallennustyönjakoon kuului 93 museota. Tavoitteena on vähentää päällekkäistä tallennusta ja edistää näin valtakunnallisesti mahdollisimman laadukkaiden ja kattavien kokoelmien muodostumista.

Tallennustyönjakoon kuuluvat museot osallistuvat sen kehittämiseen ja päivittämiseen kuten ns. mustien aukkojen ja rajapintojen kartoitukseen. Tallennustyönjako on määritelty vuonna 2012 laaditussa selvityksessä (<http://tako.nba.fi/tallennustyonjako>).

Tallennustyönjakoon liittyvät museot allekirjoittavat Museoviraston kanssa yhteistyösopimuksen. Sen tarkoituksena on turvata tallennustoiminnan jatkuvuus, seuranta ja päivittyminen. Sopimus ei sisällä sanktioita. Museot raportoivat tallennusvastuualueensa kartunnasta vuosittain sähköisesti. Ne sitoutuvat myös priorisoimaan tämän aineiston luettelointia ja digitointia. Lisäksi museot sisällyttävät toimintakertomukseensa osion, jossa tarkastellaan tallennustyönjaon vaikutuksia kartuntaan. Museot voivat halutessaan päivittää tallennustehtäviään vuosittain esittelemällä muutokset TAKO-verkoston tallennustyönjakovastaavalle, joka koordinoi työnjakoa. Tallennustyönjaon päivitys esitellään TAKO:n kevätseminaarissa ja vuosittaiset raportit syysseminaarissa.

Poolien toiminta ja nykydokumentointi

TAKO-verkoston toiminta perustuu seitsemään temaattiseen pooliin, jotka vastaavat tallennustyönjaon toteuttamisesta sekä nykydokumentointihankkeista. Museot voivat liittyä yhteen tai useampaan pooliin kokoelmapolitiikkansa ja kiinnostuksensa mukaan. Poolit edistävät verkoston tavoitteita ja tarjoavat tärkeän ammatillisen keskustelufoorumin.

Poolit työskentelevät ja päättävät hankkeistaan itsenäisesti. Ne vastaavat itse samoin mahdollisen projektirahoituksen hankkimisesta. Poolit kokoontuvat 2-4 kertaa vuodessa ja järjestävät lisäksi etäkokouksia. Poolimuseot osallistuvat poolin hankkeisiin harkintansa mukaan. Vastaavasti pooliin kuulumattomat museot voivat osallistua kiinnostaviin hankkeisiin. Poolit tekevät myös keskinäistä yhteistyötä.

Poolien toiminta vuonna 2019:

Pooli 1: Pooli jatkaa Brändätty luonto -hankkeen suunnittelua yhdessä Metsähallituksen kanssa.

Pooli 2: Pooli 2 suunnittelee jatkavansa sosiaali- ja terveydenhoitoalan dokumentointia uudella hankkeella, jossa kohteena olisi kolmannen sektorin toiminta. Tavoitteena on kokeilla dokumentoinnissa joukkoistamista, osallistamista tai yhteistallennusta. Lisäksi pooli jatkaa kokouksissaan tutustumista ajankohtaisiin aiheisiin poolimuseoiden näkökulmasta, koska vertaisoppiminen on todettu huomattavan palkitsevaksi.

Pooli 3: Pooli käynnistää uuden nykydokumentointihankkeen, jonka teemana on kestävä kehitys. Hanke toteutetaan yhdessä poolin 6 kanssa.

Pooli 4: Tuotanto, palvelut ja työelämä -poolin vuoden 2019 kattoteema on aineeton elävä teollinen kulttuuriperintö. Sen lisäksi poolin työryhmät edistävät omia työryhmäkohtaisia hankkeitaan ja valtakunnallista kokoelmatyönjakoa.

Pooli vahvistaa yhteistyötä Teollisuusperintöseura ry:n (TeoPS) ja Museoviraston elävän kulttuuriperinnön erityisasiantuntija Leena Marsion kanssa vuoden teeman mukaisesti. Pooli ja TeoPS kartoittavat ja tunnistavat elävää, aineetonta teollista kulttuuriperintöä yhdessä ja alan toimijoiden kanssa. Teemavuoden tavoitteena on, että museot ja TeoPS ovat lisänneet tietoa ja osaamistaan aineettomasta teollisesta kulttuuriperinnöstä ja tiedottaneet ja aktivoineet yhteisöjä mukaan määrittely- ja tunnistustehtävään.

Pooli 5: Alkuvuodesta suunnitellaan seuraavaa nykydokumentointia aiheesta harrastajat tarkemmin, ja aloitetaan sen toteuttaminen vuosien 2019-2020 aikana. Lisäksi jatketaan edelleen perinteeksi muodostunutta kokouskäytäntöä, jossa vierailaan poolimuseoissa tutustumassa kokoelmiin ja kokoelmatyön haasteisiin.

Pooli 6: Vuonna 2019 pooli toteuttaa yhdessä pooli 3:n kanssa Kestävä kehitys –teemaisen nykydokumentointihankkeen. Monipuolisia lähestymistapoja aiheeseen etsitään hankkeen alussa yhteisen työskentelyn avulla. Pooli pyrkii edelleen edistämään taidemuseoiden osallistumista TAKO-toimintaan.

Pooli 7: Vuonna 2019 pooli toteuttaa nykydokumentointihankkeen *Hurmaava Suomi* sekä jatkaa some-tallennukseen liittyvän työn kartoitusta. Pooli pyrkii edistämään erityyppisten museoiden osallistumista mukaan toimintaan sekä jakaa aktiivisesti uutta tietoa poolimuseoille teemakokouksin.

Ohjausryhmä

TAKOn ohjausryhmään kuuluvat puheenjohtaja, jäseninä poolien puheenjohtajat sekä kaksi edustajaa Museoviraston Museoalan kehittäminen -yksiköstä. Ohjausryhmä määrittelee TAKO:n tavoitteet sekä ylläpitää ja koordinoi poolien toimintaa. Se vastaa tallennustyönjakosopimusten ylläpitämisestä ja päivittämisestä.

Ohjausryhmän puheenjohtaja valitaan joka toinen vuosi kevään TAKO-seminaarissa, seuraavaksi vuonna 2020. Ohjausryhmän kokoonpano todetaan vuosittain kevätseminaarissa. Ohjausryhmän sihteereinä toimivat Kansallismuseon ja/tai Museoviraston edustajat. Ohjausryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita. Ohjausryhmä raportoi vuosittain TAKO-verkoston valtakunnalliselle kokoukselle TAKO-seminaarin yhteydessä. Ohjausryhmä kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa ja pitää lisäksi tarvittaessa etäkokouksia.

Ohjausryhmän jäsenet v. 2019:

Puheenjohtaja Johanna Jakomaa, Satakunnan Museo

Lotta Friberg, Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo (pooli 1)

Laura Lotta Andersson, Hangon museo (pooli 2)

Anna-Mari Immonen, Suomen kansallismuseo (pooli 3)

Kirsi Ojala, Tekniikan museo (pooli 4), varapuheenjohtaja

Hanna Kyläniemi, Lapin maakuntamuseo (pooli 5)

Anni Wallenius, Suomen valokuvataiteen museo (pooli 6)

Reetta Tervakangas, Tampereen museot (pooli 7)

Risto Hakomäki, Museovirasto, Museoalan kehittäminen (asiantuntijajäsen)

Marianne Koski, Museovirasto, Museoalan kehittäminen (asiantuntijajäsen)

Verkoston rahoitus ja yhteistyökumppanit

TAKO raportoi ja esittelee toimintaansa opetus- ja kulttuuriministeriölle. TAKO-verkosto saa tällä hetkellä rahoituksensa Museovirastolta.

Verkoston omarahoitus perustuu siihen kuuluvien museoiden toimintaan tarjoamaan työaikaan ja muihin resursseihin. Ohjausryhmä ja Kansallismuseon sekä Museoviraston edustajat osallistuvat TAKO-toimintaan työajallaan. Kansallismuseo tukee TAKO-seminaarien järjestämistä antamalla auditorionsa maksutta käyttöön sekä järjestämällä seminaarien suoratoiston. Hankerahoitusta TAKO-verkosto ja poolit joko yhdessä tai erikseen voivat hakea esimerkiksi säätiöiltä.

Suomen museoliitto on TAKO:n tärkein yhteistyökumppani koulutusten suunnittelussa ja järjestämisessä. Lisäksi Suomen museoliitto on verkoston keskeinen kumppani museoalan kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

TAKO-verkosto korvaa ohjausryhmän, poolien ja pooli 4. työryhmien kokouksiin osallistuvien matkakustannukset valtion matkustussäännön mukaan. Majoituskustannuksia ja päivärahoja ei

makseta. Korvaus koskee enintään kahta poolikokousta vuodessa. Maksatuksesta vastaa vuonna 2019 Tekniikan museo.

Seminaarit

TAKO-verkosto järjestää vuonna 2019 kaksi valtakunnallista seminaaria. Kevätseminaari järjestetään 13.2.2019 Suomen kansallismuseon auditoriossa. Kaksipäiväinen syysseminaari järjestetään verkoston 10-vuotisjuhlaseminaarina 10.-11.10.2019.

Viestintä

TAKO:n tärkein viestintäkanava on Museoposti. Lisäksi TAKO tiedottaa sosiaalisessa mediassa, ensisijaisesti Facebookissa (<https://www.facebook.com/takoverkosto/>) sekä Twitterissä (@takoverkosto).

TAKO-verkoston verkkosivuilla <http://tako.nba.fi/> on kaikki verkoston ja poolien keskeinen aineisto. Museovirasto ylläpitää sivustoa ja sen päivittämisestä vastaavat TAKO:n puheenjohtaja ja sihteeri. TAKO:n toimintasuunnitelma ja toimintakertomus julkaistaan vuosittain www-sivuilla. Lisäksi TAKO-verkoston käytössä on sähköinen eDuuni-palveluympäristö, jota Museovirasto hallinnoi. eDuuniin tallennetaan ohjausryhmän ja poolien kokousaineisto ja muut asiakirjat, joita ei julkaista verkkosivuilla.